

Cirkulärnr: 1991:159
Diariernr: 1991:2409
Handläggare: Håkan Torngren
Avdsek: J Komrätt
Datum: 1991-11-13
Mottagare: Kommunstyrelsen
Rubrik: Kommunalt partistöd
Bilagor: 1 Prop 1991/92:66 lagförslag
2 Prop 1991/92:66 specialmotivering

Kommunalt partistöd

1 Sammanfattning

Regeringen har nyligen lämnat en proposition till riksdagen med förslag till ändring av reglerna i den nya kommunallagen (1991:900) om kommunalt partistöd (prop 1991/92:66 Kommunalt partistöd).

Förslaget innebär att kommuner och landsting får ökad frihet att utforma stödet till de politiska partierna. Partistödet får ges till politiska partier som är representerade i fullmäktige. Det får också ges till ett parti, vars representation i fullmäktige har upphört, under ett år efter det att representationen upphörde.

Stödet får inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti. Det innebär att det i regel inte är tillräckligt med ett stöd som enbart fördelas per mandat. Fullmäktige skall bestämma de närmare formerna för partistödet.

De nya reglerna avses att träda i kraft den 1 januari 1992.

Propositionens lagförslag återges i bilaga 1.

2 Bakgrund

Enligt lagen (1969:596) om kommunalt partistöd (partistödslagen) får kommuner och landsting lämna ekonomiskt bidrag till partier som är representerade i fullmäktige. Partistödslagen upphör att gälla vid utgången av år 1991 men motsvarande regler har arbetats in i den nya kommunallagen som träder i kraft den 1 januari 1992. Reglerna finns i 2 kap 9 §.

Vid behandlingen i juni 1991 av förslaget till kommunallag begärde riksdagen hos regeringen en översyn av lagstiftningen om det kommunala partistödet. Regeringen tillsatte en parlamentarisk kommitté - partistödsutredningen. Utredningens förslag finns i betänkandet (SOU 1991:80) Kommunalt partistöd.

Ett utredningsarbete om det kommunala partistödet har också tidigare bedrivits av förtroendeuppdragsutredningen. Det har redovisats i betänkandet (SOU 1988:47) Kommunalt stöd till politiska partier.

3 Nuvarande partistöd och andra former av stöd

För kommuner och landsting infördes möjligheten att ge stöd åt politiska partier genom partistödslagen år 1969. De nuvarande reglerna innebär att kommuner och landsting får lämna ekonomiskt bidrag till politiska partier - som under den tid beslutet om bidrag avser - är representerade i fullmäktige. Sådant bidrag skall utgå till varje stödberättigat parti med samma belopp för varje mandat.

Vid sidan om det kontanta, mandatbundna stödet, lämnar kommunerna och landstingen stöd i andra former till partierna. Det gäller t ex tillhandahållande av fria möteslokaler, AV-

hjälpmedel och kontorsutrustning samt viss kontorsservice. Dessa stödformer har ingen förankring i partistödslagen.

En särskild form av stöd till partierna är de tjänster som politiska sekreterare som kommuner och landsting kan inrätta för att biträda de förtroendevalda. Regler om detta finns i 4 kap 35 § i den nya kommunallagen.

Stödet till de politiska ungdomsorganisationerna, vilket inte räknas in i partistödet i egentlig mening, har reglerats i särskild ordning. Bestämmelse som ger kommuner och landsting befogenhet att lämna sådant stöd finns i lagen (1989:977) om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer.

4 Nya regler

De nya reglerna om kommunalt partistöd ger kommunerna ökad frihet att utforma partistödet. Den friare regleringen gör det möjligt att dela upp partistödet i ett grundstöd och i ett mandatbundet stöd. Vissa restriktioner gäller dock beträffande partistödet utformning. I den föreslagna lagtexten uttrycks restriktionerna på så sätt att partistödet inte får utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett visst parti. Enligt propositionen (s 9) är det i allmänhet inte tillräckligt med ett stöd som enbart fördelas per mandat. I propositionens specialmotivering kommenteras detta närmare. Specialmotiveringen bifogas som bilaga 2.

En nyhet är möjligheten att övergångsvis ge stöd till ett parti, vars representation har upphört. Motivet för detta är att ett parti som går kraftigt tillbaka i ett val kan drabbas av ekonomiska svårigheter. Det kan t ex gälla behovet av att snabbt avveckla anställd personal och förhyrda lokaler, något som försvåras av reglerna om anställningsskydd och ingångna hyresavtal.

Beträffande den närmare innebörden i övrigt av de föreslagna reglerna hänvisas till den bilagda specialmotiveringen.

Av specialmotiveringen framgår att lagen inte reglerar formerna för partistödet och att stöd således kan utgå i olika former som kompletterar varandra. Om man vill behålla sådana former av partistöd som växt fram vid sidan av det hittills lagreglerade stödet är detta alltså möjligt. Lagens krav på att partistödet inte får utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti gäller det totala partistödet.

5 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser m m

De nya reglerna föreslås gälla från den 1 januari 1992. Av propositionen (s 11) framgår att de beslut om partistöd för år 1992 som kommuner fattat med stöd av nu gällande regler givetvis kan tillämpas under det året.

Det bör också enligt propositionen (s 12) vara möjligt att i förväg - dvs under 1991 - besluta om stöd enligt de nya reglerna, om i beslutet klart anges att beslutet skall tillämpas bara för det fall att de nya reglerna träder i kraft den 1 januari 1992.

Vi återkommer med besked när riksdagen fattat beslut med anledning av propositionen om kommunalt partistöd.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Håkan Torngren och övriga jurister på kommunalrättssektionen, tfn 08 - 772 41 00.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Juridiska avdelningen

Curt Riberdahl

Håkan Torngren